

INFORMATIENOTA VOOR DE RAAD

Nummer: 123

Portefeuillehouder: D.F.B. de Vreede
Portefeuille: Integrale handhaving
Programma: 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing
Taakveld: 8.3 Wonen en bouwen

Datum: 10 maart 2022

Onderwerp: Jaarrapportage Asbestdaken 2021 Q1 2022

DE RAAD NEEMT KENNIS VAN:

De stand van zaken in het dossier Asbestdaken en de effectiviteit van de ingezette faciliteiten

INLEIDING

Tijdens beraadslagingen in de gemeenteraad heeft het college toegezegd de raad jaarlijks te informeren over de stand van zaken in het dossier Asbestdaken en de effectiviteit van de ingezette faciliteiten.

KERNBOODSCHAP

De saneringsoperatie van asbestdaken in Lelystad is goed op gang gekomen. We zijn koploper in Nederland dankzij de faciliteiten die beschikbaar zijn gesteld door uw raad en de inzet van vrijwilligers binnen de bewonerscollectieven en het Platform Asbestdaken Lelystad (PAL). Gezien de risico's van asbest en de ambities van de raad is het streven alle eigenaren hun asbestdaken te laten verwijderen. Inmiddels is 60% van de asbestdaken op particuliere woningen gesaneerd. Parallel hieraan wordt, in aansluiting op de in diversie nota's en visies opgenomen ambities betreffende de verwijdering van asbest(daken), gewerkt aan een bredere asbestaanpak.

Met deze jaarrapportage brengen we u op de hoogte van genomen besluiten, de resultaten betreffende de Asbestleningen, de procesbegeleiding, de voortgang in sanering van asbestdaken en de acties om asbest(daken)sanering bij de verschillende doelgroepen te stimuleren.

BIJLAGE

Jaarrapportage Asbestdaken

JAARRAPPORTAGE ASBESTDAKEN

Noodzaak verwijderen asbest

Een veilige leefomgeving is een eerste levensbehoefte. Daarom zijn er al veel asbesthoudende toepassingen verboden.

Van asbest is bekend dat het kankerverwekkend is. Jaarlijks overlijden volgens het RIVM ca. 1200 mensen aan de gevolgen van blootstelling aan asbest. Vandaar onze inspanning om ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk asbesthoudende materialen op korte termijn uit de leefomgeving verdwijnen.

Een laatste grote bron in de buitenlucht vormen de vele daken en gevels van bijvoorbeeld asbestcement leien en (golf)platen. Deze bevinden zich niet alleen op boerenerven en bedrijfslocaties, maar ook in woonwijken. De levensduur van dergelijke leien en (golf)platen is ongeveer 30-35 jaar. De meeste nog aanwezige asbestcement leien en (golf)platen zijn echter ouder dan 40 jaar. Dit geldt ook voor de asbestdaken en -gevels in Lelystad. Doordat het cement verweert en verbreekt verspreiden de asbestvezels zich in de omgeving. Hoe ouder de leien en (golf)platen, hoe meer asbestvezels er vrijkomen. Deze vezels kunnen worden ingeademd door bewoners en voorbijgangers.

Algemeen, inzet gemeente Lelystad

Het algemene doel van de inzet van de gemeente is zo veel mogelijk eigenaren stimuleren hun asbest(dak) te verwijderen en werk met werk te maken. 'Werk met werk maken' houdt in dat werkzaamheden zoveel mogelijk gecombineerd worden. Bij asbestverwijdering wordt bijvoorbeeld het vervangende dak of gevel meteen geïsoleerd en bij andere werkzaamheden wordt ook aanwezig asbesthoudend materiaal verwijderd.

In het verlengde van de opdracht van de raad ligt de nadruk van onze faciliteiten bij de particuliere eigenaren met een asbestdak op de woning. Met procesbegeleiding en leningen helpen we zo veel mogelijk woningeigenaren op weg. Hiermee draagt Lelystad bij aan de ambitie van de rijksoverheid om de resterende asbestdaken te laten verwijderen.

In 2021 is een start gemaakt met het verbreden van de doelgroep. Leningen zijn inmiddels ook beschikbaar voor het saneren van asbest in de gevels van woningen. Eigenaren van panden worden geattendeerd op de mogelijke aanwezigheid van asbest in hun panden en de wenselijkheid om dit te saneren. Dit kan goed gelijktijdig worden uitgevoerd met het toekomstbestendig maken van het pand.

De belangrijkste besluiten van raad en college

Sinds 2016 zijn door raad en college diverse besluiten genomen betreffende het asbestdakendossier.

Daarmee zijn de volgende zaken in gang gezet en mogelijk gemaakt:

- Het verstrekken van Stimuleringsleningen, Maatwerkleningen en Verzilverleningen voor asbestverwijdering aan particuliere woningeigenaren voor het saneren van het asbestdak van hun woning, eventueel gecombineerd met het verduurzamen van de woning
- Het professioneel ondersteunen van woningeigenaren door onafhankelijke procesbegeleiding
- Het blijven inzetten van de faciliteiten, gericht op het ondersteunen en faciliteren van eigenaren die gemotiveerd zijn hun asbestdak te vervangen.

In 2020 bevestigde uw raad de ambitie in het raadsprogramma ten aanzien van asbestdaken. Hierover is in diverse nota's en visies opgenomen: *"Voor de asbestsanering van daken van woningen en bedrijven streeft Lelystad naar een afronding in 2023."*

- In de Woonvisie is in de paragraaf over Duurzaamheid opgenomen:
"Met als toevoeging dat er bij asbestwoningen zoveel mogelijk "werk met werk wordt gemaakt" door asbestsanering te combineren met het isoleren van woningen en waar van toepassing het plaatsen van zonnecollectoren en/of zonnepanelen. Voor de asbestsanering van daken van woningen en bedrijven streeft Lelystad naar een afronding in 2023."
- In de Kadernota "Op weg naar nieuwe energie" is hierover besloten:
*"5. Ten dienste van "Strategie" de volgende kaders vast te stellen:
g. bij asbestwoningen wordt er zoveel mogelijk "werk met werk gemaakt" door asbestsanering te combineren met de isolatieopgave en waar van toepassing het plaatsen van zonnecollectoren en/of zonnepanelen;"*
- In het Koersdocument 2040 is opgenomen onder "Ad B.1. Aantrekkelijke woonbuurten en vitale bewoners":
"De noodzakelijke verduurzaming van de woningen en de woonomgeving is een katalysator voor de wijkvernieuwing. Vitale, duurzame, veilige en betaalbare buurten vormen het fundament van het toekomstige Lelystad." Hierbij is aandacht voor het gelijktijdig saneren van asbest van belang.
- Bij de vaststelling van de begroting is in november 2021 budget beschikbaar gesteld voor een subsidieregeling: *"Voor de bestrijding van energiearmoede een gemeentelijke aanpak daken met bijbehorende subsidie te starten. Hierbij werk met werk te maken door deze regeling beschikbaar te stellen voor daken waarbij asbestsanering en isoleren gecombineerd worden, eventueel ook met het plaatsen van zonnepanelen / groene (Sedum) daken. Hiervoor €275.000 beschikbaar te stellen, te onttrekken uit de ROS."* Het college heeft de subsidieregeling inmiddels vastgesteld.
- Vanuit het programma Lelystad Next Level (LNL) is er *"(ook) aandacht van de fysieke component van stedelijke vernieuwing met onder andere de aanpak van asbest, renovatie en verduurzaming van woningen, eerst met focus op Lelystad Oost, later met uitrol over alle oude wijken in Lelystad."*

Wetgeving, besluiten Den Haag

Sinds het afwijzen van het asbestdakenverbod door de Eerste Kamer zijn geen nieuwe regels over het hebben van een asbestdak vastgesteld.

Wel is door de elkaar opvolgende bewindspersonen van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, in reactie op brieven en Kamervragen, bij herhaling bevestigd dat asbestdaken de laatste grote bron van asbestvezels in de buitenlucht zijn. De staatssecretaris ziet op dit moment de samenwerking met de ambassadeurs Versnellingsaanpak asbestdakensanering als belangrijkste instrument om via informeren, faciliteren en stimuleren eigenaren te activeren hun asbestdak te laten verwijderen. De wethouder Integrale Handhaving van de gemeente Lelystad is vanaf het begin van dit samenwerkingsverband, op 2 maart 2020, ambassadeur Versnellingsaanpak asbestdakensanering.

In december 2020 is door het ministerie een landelijk Asbestfonds beschikbaar gesteld.

Hiermee kan via SVn voor Maatwerkleningen voor de verwijdering van asbestdaken en -gevels een risicobijdrage worden verkregen van 25% van het leenbedrag. Met deze bijdrage kunnen we het risico van deze leningen dekken.

Financiering, Asbestleningen, landelijk Asbestfonds

Voor de vervanging van asbestdaken van woningen zijn door uw raad diverse soorten leningen beschikbaar gesteld voor particuliere woningeigenaren. Dit zijn

- 'gewone' Stimuleringsleningen, zowel consumptief als hypotheair,
- aflossingsvrije, hypotheaire Verzilverleningen
- en hypotheaire Maatwerkleningen voor eigenaren met beperkte financiële draagkracht.

Sinds de beschikbaarstelling van Asbestleningen, begin 2017, zijn 141 Asbestleningen verstrekt voor in totaal 1,64 miljoen euro. Dit is als volgt verdeeld over de leenvormen (op €1000 afgerond):

Stimuleringslening	Consumptief	126	€ 1.396.000
	Hypotheair	6	€ 99.000
Maatwerklening	Hypotheair	4	€ 71.000
Verzilverlening	Hypotheair	5	€ 78.000

Bron: tussenstand SVn-leningen, d.d. 1 december 2021

Met dank aan een introductie-actie voor de Verzilverlening van de SVn zijn de (eerste) 5 Verzilverleningen verstrekt voor rekening en risico van SVn.

Niet alle adviesgesprekken leiden tot een verstrekte lening, tot nu toe is in 49 gevallen geen lening tot stand gekomen. Soms worden aanvragen geannuleerd door de aanvrager, omdat er een andere vorm van financiering mogelijk is of omdat hij afziet van de renovatie. Soms kan en mag SVn geen lening verstrekken vanwege wettelijke bepalingen of vanwege haar zorgplicht. Zelfs met de beschikbaarheid van Verzilverleningen en Maatwerkleningen kan de financiering niet altijd tot stand komen.

Inmiddels heeft uw raad besloten om deze leningen te combineren met de Duurzaamheids- en Blijverslening in de Verordening Toekomstbestendig Wonen 2021. Hierbij wordt het mogelijk voor woningeigenaren de vervanging van een asbestgevel te financieren, ook als de woning geen asbestdak heeft. Door de combinatie met de andere beleidsdoelen kan de eigenaar met één lening woningverbeteringen op alle drie beleidsterreinen doorvoeren. Hierbij kan asbestverwijdering elders in de woning meegefinancierd worden.

De Maatwerklening is uitsluitend beschikbaar voor asbestverwijdering. Dit kan gaan om vervanging van een asbestdak en/of -gevel, zo mogelijk gecombineerd met isolatie en/of zonnepanelen. De voorwaarden van de Maatwerklening zijn zo geformuleerd dat voor elke nieuwe Maatwerklening een risicobijdrage uit het landelijke Asbestfonds kan worden verkregen.

Professionele begeleiding

Sinds september 2017 zijn procesbegeleiders beschikbaar voor particuliere eigenaren van een woning met een asbestdak. Vanwege de teruglopende vraag wordt de begeleiding nu beschikbaar gesteld in de vorm van een onafhankelijke helpdesk, waar eigenaren die hun asbestdak willen vervangen terecht kunnen met hun vragen en die met hen meedenkt. In overleg met het Werkbedrijf en een vertegenwoordiging van het PAL is één van de procesbegeleiders gevraagd deze rol op zich te nemen zodat de opgedane ervaring en contacten hierbij benut kunnen worden.

Sinds de omzetting naar helpdesk begin 2020 hebben 46 eigenaren ondersteuning ontvangen, waarvan 24 uit de Tjalk. Vragen gaan over offertes, leningen/subsidies, mussen/vleermuizen en asbestinventarisatie. Aanleiding om te saneren is meestal de wens om het dak aan te pakken na aankoop de woning, het plaatsen van een airconditioning, het vervangen van dakramen of de staat van onderhoud ten opzichte van omliggende woningen. De helpdeskfunctie houdt, naast de beschikbaarheid van leningen, beweging in het aantal saneringen.

Ondersteuning saneren kleine daken

Particuliere eigenaren met een klein asbestdak van golfplaten mogen dit onder voorwaarden zelf verwijderen. Deze eigenaren krijgen, nadat hun sloopmelding is geaccepteerd, verpakkingsmateriaal en een pakket met hulpmiddelen om de sanering veilig uit te kunnen voeren.

Gesaneerde asbestdaken in Lelystad

In 2020 en 2021 zijn 20 sloopmeldingen van woningen met een asbestdak ontvangen. Daarmee komt het aantal gesaneerde daken door particuliere woningeigenaren op 376, dit is 60% van het oorspronkelijke totaal van 634.

Naast de daken van particuliere woningeigenaren, waar we actief de sanering gestimuleerd en gefaciliteerd hebben, zijn er ongeveer 80 andere adressen bekend waar een of meerdere asbestdaken zijn verwijderd sinds begin 2016.

Sanering andere asbesttoepassingen

Naast panden met een asbestdak zijn er ook panden met asbesthoudende gevels, bijvoorbeeld in de Punter en Schouw-West. De komende tijd zullen we doorgaan de verschillende doelgroepen op passende wijze te benaderen om hen individueel of groepsgewijs te stimuleren de asbesthoudende materialen te verwijderen.

Er is nog veel asbest in Lelystad aanwezig, niet alleen op de daken en gevels, maar ook in pandig. Niet alle eigenaren zijn zich dit bewust. Ook de komende tijd zullen we eigenaren via verschillende kanalen hierop wijzen. Denk bijvoorbeeld aan het Energieloket en in voorbereiding van projecten in het kader van LNL en stedelijke vernieuwing. Werkzaamheden aan het pand, bijvoorbeeld vanwege groot onderhoud, verduurzaming of levensloopbestendigheid, bieden kansen om gelijktijdig asbesthoudende toepassingen te verwijderen.

Lobby, Ambassadeursschap

De Gemeente Lelystad heeft, in afstemming met de Provincie Flevoland en de andere ambassadeurs binnen het samenwerkingsverband Versnellingsaanpak Asbestdaken, haar zorg uitgesproken over het (lokaal en landelijk) teruglopende tempo in de asbestdakensanering en opgeroepen tot het verduidelijken van de regels rond asbest en de communicatie over de risico's. Hierover zijn gesprekken gevoerd met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, de provincie en de VNG en is dit ter sprake gebracht in het ambassadeursoverleg waarin de ministeries van IenW en SZW vertegenwoordigd zijn. Ook zijn, mede namens 23 collega-bestuurders, brieven verzonden aan de Tweede Kamer met een oproep voor een sterke, landelijke asbestaanpak ter ondersteuning van de inzet van provincies en gemeenten.

Verweringsonderzoek

Lelystad participeert in een landelijk wetenschappelijk verweringsonderzoek asbestdaken, uitgevoerd door TNO. Hiermee wordt onderzocht hoeveel asbestvezels van verwerende daken terechtkomen in de leefomgeving. Hiervoor worden op verschillende locaties diverse soorten metingen uitgevoerd, zowel binnen als buiten de betreffende panden. Ook in de bebouwde kom van Lelystad wordt hiervoor gemeten. Het onderzoek wordt betaald door I&W en diverse provincies en gemeenten, waaronder Flevoland, Almere en Lelystad. De opdrachtgevers worden ondersteund door een onafhankelijke wetenschappelijke begeleidingscommissie, die bestaat uit deskundigen met een grote staat van dienst rondom het thema asbest.

Zodra de uitkomsten zijn gepubliceerd delen we deze met de raad.

Bijdrage aan andere gemeentelijke projecten

In Lelystad lopen diverse projecten waarbinnen particuliere woningeigenaren gestimuleerd worden hun pand te verbeteren. Denk bijvoorbeeld aan IGLO en de voorbereiding op de energietransitie. De kennis en ervaring die is opgedaan in het asbestdakenproject wordt gedeeld met de projectteams.

Vervolg

In het voorjaar van 2023 zullen we u een volgend overzicht van de stand van zaken in het dossier Asbestdaken toesturen.